

TEMAT ROZMOWY:

Język, który łączy, język, który dzieli – o równości w języku

AUTOR/KA:

Lena Rogowska-Lewandowska

Przed wyborem tematu spotkania przy wspólnym stole koniecznie przeczytaj podręcznik „[Rozmowy przy wspólnym stole](#)” dostępny na portalu biblioteki.org. Pozwoli on zaplanować przebieg spotkania i dopasować techniki moderacyjne do potrzeb osób w nim uczestniczących oraz do tematu, wokół którego te osoby się spotkają. Znajdziesz tam wskazówki, o co zadbać przed spotkaniem i w jego trakcie. Możesz też skorzystać z uniwersalnego wzoru scenariusza oraz opisów przydatnych technik facylitacyjnych.

Ważne: Rozmowa przy wspólnym stole nie jest wykładem, warsztatem, debatą ani spotkaniem towarzyskim. Zawiera elementy wszystkich tych form, ale jej głównym celem jest wysłuchanie różnych punktów widzenia. Tylko tyle i aż tyle. Aby osoby uczestniczące mogły się wypowiadać szczerze i mieć poczucie komfortu, to zasady, o których przeczytacie w podręczniku, muszą być przestrzegane. Im bardziej różnorodne postawy, opinie i wartości spotkają przy wspólnym stole, tym lepiej.

1. Dlaczego uważam, że ten temat jest ważny?

Przekonanie o wadze tematu jest ważne. Spisanie powodów, dla których chcesz zebrać ludzi wokół danego tematu, pozwoli Ci na skuteczną komunikację – zarówno na etapie zapraszania na spotkanie, jak i podczas jego moderowania.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Język nie tylko opisuje rzeczywistość, ale też ją tworzy. Jak mówić, żeby świat stawał się mniej podzielony?	
Rzeczywistość społeczna zmienia się coraz szybciej. Język czasami zostaje w tyle. Co możemy z tym zrobić?	
Językowa nierówność to pierwszy krok do dyskryminacji i przemocy. Jak jej zapobiegać?	

2. Co osoby uczestniczące wyniosą z tego spotkania?

Jeśli nazwiesz korzyści, jakie osoby uczestniczące mogą wynieść ze spotkania, łatwiej Ci będzie zaprosić mieszkanki i mieszkańców Twojej miejscowości do wspólnej rozmowy.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
-----------------------------	---

Dowiedzą się, na czym polega język włączający (równościowy), w jaki sposób mówić o różnych grupach, żeby nikogo nie stygmatyzować.	
Poznają argumenty za stosowaniem języka równościowego.	
Będą mogli w bardziej świadomy i poprawny sposób używać języka polskiego.	

3. Sformułowania oraz ważne pytania związane tematem – przydatne przy opracowaniu zaproszenia oraz podczas prowadzenia spotkania

Warto unikać języka bardzo formalnego, eksperckiego czy pełnego ogólników. Słowa i frazy, które wiążą się z danym tematem, warto wykorzystać, formułując zaproszenie oraz planując wstęp spotkania.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Kim jesteś? Jak chcesz, żeby mówiono o tobie i o grupie, z której pochodzisz?	
Język nienawiści, język szacunku.	
Czy język się zmienia, czy my go zmieniamy? (A może to język nas zmienia?)	

4. Kogo zaprosić na spotkanie, o kim nie zapomnieć?

Niezależnie od tego, czy zapraszamy imiennie czy też kierujemy do społeczności zaproszenie otwarte, ważna jest różnorodność rozmówców oraz ich gotowość do słuchania się nawzajem. Pamiętaj o tym, że różne punkty widzenia i różnorodność doświadczeń czynią rozmowę ciekawą i rozwijającą. Dlatego wypisz, kto powinien w takim spotkaniu uczestniczyć: mogą to być konkretne osoby lub przedstawicielki i przedstawiciele różnych grup (wiekowych, zainteresowań, zawodowych, związanych z miejscem zamieszkania lub innych).

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Osoby pochodzące z różnych grup etnicznych / narodowych.	
Osoby w różnym wieku, kobiety i mężczyźni.	

Osoby zajmujące się zawodowo językiem polskim (np. nauczyciele i nauczycielki) lub studiujące język polski.	
Osoby działające z i na rzecz różnych grup (np. osób starszych, migrantów, kobiet).	

5. Jak zadbać o komfort osób uczestniczących w tym spotkaniu?

Warto przewidzieć ryzyka: co może zahamować/zniechęcić rozmówców? Warto też zaplanować środki zaradcze: jeżeli zdarzy się to i to, wtedy należy to i to.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Temat języka i zmian w języku często wywołuje bardzo żywe emocje. Ważne jest, żeby wypracować dobry kontrakt, żeby osoby uczestniczące mogły w bezpieczny sposób dzielić się swoimi poglądami.	
Trzeba dbać o to, żeby rozmowa nie zmieniła się w licytowanie, kto ma rację, lub wyśmiewanie osób, które myślą inaczej niż reszta. Celem rozmowy powinno być zrozumienie – dlaczego różne osoby używają różnych wyrażań. Celem może być również pokazanie konsekwencji używania różnych wyrażań oraz mechanizmów rządzących językiem.	
Być może spotkanie przyczyni się do tego, że niektóre osoby zaczną mówić w sposób bardziej równościowy i włączający. Taka zmiana jednak zazwyczaj wymaga dużo czasu – przemyślenia po spotkaniu, przegadania z innymi. Nie oczekuj od osób deklaracji zmiany. Pamiętaj o celu spotkania, jakim jest rozmowa.	

6. Pomoce do wykorzystania

W ramach wstępu lub podsumowania spotkania warto pokazać fragment filmu, odnieść się do publikacji lub przeprowadzić ćwiczenie odwołujące się do doświadczenia osób uczestniczących. Można skorzystać z następujących materiałów:

Nazwa materiału + jego rodzaj (film, publikacja itp.) <i>Uwaga! Linki są aktualne na 14.02.2020 r.</i>	Czego dotyczy / do czego może się przydać? (przy dłuższych materiałach prosimy o wskazanie konkretnego fragmentu, np. minuty filmu lub strony publikacji)

<p>Stanowisko Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN w sprawie żeńskich form nazw zawodów i tytułów (25 XI 2019 r.) http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1861:stanowisko-rjp-w-sprawie-zenskich-form-nazw-zawodow-i-tytulow&catid=98&Itemid=58</p>	<p>Warto przytoczyć stanowisko Rady Języka Polskiego w sprawie żeńskich końcówek, aby rozwiązać wątpliwości osób uczestniczących dotyczące poprawności stosowania feminatywów.</p>
<p>Margaret Ohia i Aneta Augustyn, Uwiera mnie Murzynek Bambo, „Gazeta Wyborcza” (18.10.2013 r.) https://wyborcza.pl/magazyn/1,124059,14805929,Uwiera_mnie_Murzynek_Bambo.html?disableRedirects=true</p>	<p>Fragmenty artykułu można wykorzystać jako punkt wyjścia do rozmowy o sile słów i o zmianie w języku.</p>
<p>„Niebezpieczeństwo jednej historii” – wystąpienie Chimamandy Ngozi Adichie na TEDGlobal https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story?language=pl</p>	<p>Warto pokazać całe, 20-minutowe wystąpienie – jako punkt wyjścia albo podsumowanie rozmowy o języku.</p>
<p>Jak mówić o większości świata? Jak rzetelnie informować o krajach Globalnego Południa? http://igo.org.pl/wp-content/uploads/2016/01/Jak_mowic_o_wiekszosci_swiata_wydanie4_ebook.pdf</p>	<p>Warto poczytać, przygotowując się na spotkanie.</p>
<p>Dariusz Galasiński, Osoby niepełnosprawne czy osoby z niepełnosprawnością, w: „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania”, nr 4: 2013. https://www.pfron.org.pl/fileadmin/files/0/477_01-Dariusz_Galasinski.pdf</p>	<p>Warto poczytać, przygotowując się na spotkanie.</p>
<p>Informacje o języku równościowym https://rownosc.info/dictionary/jezyk-rownoscowy/</p>	<p>Miejsce, gdzie można znaleźć dodatkowe lektury związane z językiem równościowym.</p>